

**Projev Hany Sternlicht,
bývalé vězenkyně nacistického vyhlazovacího tábora Auschwitz-Birkenau,
u příležitosti Dne památky obětí holocaustu
a předcházení zločinům proti lidskosti
Španělský sál, Pražský hrad,
28. ledna 2025**

Vážené dámy a pánové,

byla jsem požádána, abych dnes, kdy si připomínáme 80. výročí osvobození Auschwitz v Osvětimi, pověděla několik svých vzpomínek, protože i já jsem byla vězenkyní tohoto tábora.

Jsou to pro mě vzpomínky bolestné a traumatické, ale na památku těch, kteří tam byli zavražděni, se k nim stále vracím, aby ta vzpomínka nikdy nevyhasla.

Když jsem do Osvětimi přijela, bylo mi 14 let. Předtím jsem strávila téměř dva roky v Terezíně. Nebylo to nic růžového, ale po dalších zkušenostech jsme na to vzpomínaly skoro jako na ráj. Prodělala jsem tam několik nemocí, zažila jsem hlad, špínu, strach, ale byla jsem v dívčím domově s vrstevnicemi, kde se nám věnovaly vychovatelky, účastnila jsem se představení Brundibára, zažila jsem tam i svoje první rande. Jenže pak přišel příkaz k transportu, byl říjen roku 1944.

Byly jsme v něm s mojí maminkou. Tatínek odjel už dříve a nikdy jsme ho již neviděly. Vzpomínky na příjezd do Osvětimi jsou pro mě ty nejbolestnější, protože tehdy jsme ztratila i maminku. Byly to už jedny z posledních transportů, do osvobození Osvětimi zbývaly pouhé necelé 4 měsíce. Co to však bylo platné, kolik tisíc lidí za tu dobu bylo zavražděno... Mamince bylo 48 let, byla drobné postavy a měla již prošedivělé vlasy. Také já jsem nebyla obraz zdraví, bylo mi 14 let, byla jsem slabá po prodělané spále, také jsem zrovna moc nevyrostla.

Stály jsme v řadě žen a já viděla před sebou, jak Mengele ukazuje jednou vlevo, jednou vpravo. Myslela jsem, že je v tom nějaká pravidelnost, tak jsem si vyměnila místo s ženou vedle sebe, abychom šly s maminkou na stejnou stranu. Jenže ono to bylo jinak. Ve frontě mi někdo pošeptal: řekni, že je ti 16... Jak by mi to někdo uvěřil? Nebyla jsem vychovaná lhát. Ale poslechla jsem.

Ta lež mi zachránila život. A taky náhoda. Mengele se díval do papírů, ne na mě, vyslechl odpověď a ukázal vlevo. Na maminku se však podíval... a ukázal vpravo. Nemohly jsme se ani rozloučit.

Další dny mám v mlze z toho traumatu ztráty a vši té hrůzy, kterou jsem viděla okolo sebe. Měla jsem však znovu štěstí – nezůstala jsem v Osvětimi dlouho. Jednoho dne nás najednou vyhnali

z baráků, že musíme do koupelen. Propukly jsme v paniku, všechny jsme věděly, jak tady „koupelny“ fungují. Jenže jsme měly štěstí, ze sprch tekla voda. Dostaly jsme civilní oblečení, že pojedeme na práci do Německa. Mně se stala taková věc: na hromadě šatů byly letní teninké šaty, nyní však již byl chladný říjen. Snad se mě esesačky zželelo, snad to byl omyl, a hodila mi dvoje. Co jsem měla dělat? Oblékla jsem si je oboje přes sebe. Když jsme však se řadily k vagónu, jiná esesačka to zjistila... Odepnula si kožený pásek, obrátila si ho v ruce, a kovovou sponou mě zmlátila, že si dál nic nepamatuju. Probrala jsem se až ve vlaku, kam mě moje spoluvězenkyně laskavě naložily. Naštěstí jsem to odnesla jen modřinami.

Poslaly nás – 500 žen a děvčat – do Freibergu v Sasku, pracovat do továrny na letadla. Díky tomu jsem se z pekla Osvětimi dostala vlastně po velmi krátké době. V továrně jsme skoro nevěřily svým očím – budova, kde se topilo, s umývárnou. Skoro jsem si připadala jako člověk.

V únoru roku 1945 začalo bombardování Drážďan, od nichž jsme byly necelých 30 km. Slýchaly jsme dunění kanónů, fronta se blížila. Jednou uprostřed noci v půlce dubna přišel rozkaz k odchodu. Naložili nás do otevřených vagónů, každá s jednou dekou a miskou na jídlo a kusem chleba. Ani dobytek se v mrazu nepřeváží v takových vagónech a my jeli bez konce. Pršelo na nás, sněžilo. Jídlo i voda nám brzy došly.

29. dubna, po 16 denní jízdě, jsme konečně dojely – na nádraží v Mauthausenu. Vlekly jsme se cestou nahoru k lágru. U jedné studny jsme se vyčerpané chtěly napít – místní lidé nás však začali honit a házet po nás kamení.

Tehdy poprvé jsem byla na konci sil, poprvé jsem myslela na smrt. Byla jsem si jistá, že nastal můj konec.

Dovlekly jsme se do tábora, u baráků ležely hromady mrtvol vyzáblých na kost. Musely jsme svléct šaty, ve kterých jsme přijely, dostaly jsme jiné – plné vší. Cestou z umývárny jsem padla vyčerpaním, nemohla jsem už dál. Někdo laskavý se opět našel, že mě dotáhl do baráku.

Pátého května přišli američtí vojáci – kdo mohl, běžel je uvítat. Já jsem na to už neměla sil. Vojáci byli zděšení, když nás uviděli. Začali hned rozdávat konzervy s jídlem, prozatímně nás přestěhovali do ubytovny po německých vojácích. Mě ale nechali, kde jsem byla, protože nebylo jisté, jestli nemám tyfus nebo tuberkulozu. Starali se o nás nemocné tam, kde mě našli, a později mi dovolili připojit se k ostatním. Měla jsem zase štěstí. Přežila jsem. Ale radost se pojila s bolestí. Byla jsem sama. Stále mě sice napadaly myšlenky na zázrak, že snad některý z rodičů žije, ale v hloubi srdce jsem věděla, že to není pravda.

Až po mnoha dnech jsme autobusy dojeli do Českých Budějovic a odtud zvláštním vlakem do Prahy. Chtěla jsem domů – do Holic, i když jsem věděla, že tam nikoho nenajdu.

V Holicích jsem nic nepoznávala – lidi, ani město, odkud jsme před 3 lety odešli. Všechno bylo najednou jiné. V našem domě žili cizí lidé. Naštěstí se mě ujala mamčiná kamarádka, teta Wíšová, která mě pomalu vrátila zpět do života. Dostala jsem také rodinné poklady – fotografie, deník tatínka, pár drobností, které pro nás ukryla teta Kačerová, manželka mamčin bratrance, který si po Mnichovu ze zoufalství vzal život. Zůstala jsem v Holicích přes prázdniny a na jejich konci se vrátila do Prahy, hledat další příbuzné z naší široké rodiny. Zjistila jsem, že žije mamčin bratr, kterého zachránila nežidovská manželka. Strýc s tetou děti neměli, rádi by se o mě byli postarali, ale já už chtěla být samostatná. Potkala jsem kamarádku se stejným osudem a společně jsme našly ubytování. A náhoda tomu chtěla, že jsem jednoho dne v Praze v tramvaji potkala i druhou tetu, sestru tatínka, tetu Ilku! Nemohla jsem uvěřit svému štěstí. Přežila i moje sestřenice Věra. Měla jsem příbuzné!

Moje další osudy po válce shrnu tak, že jsem se snažila dohnat zameškané vzdělání, ale také jsem si hledala vrstevníky. My přeživší židé jsme si byli přirozeně nejbližší, nemuseli jsme si nic vysvětlovat, a já jsem se připojila k sionistickému hnutí DROR. Poznala jsem tam mnoho přátel, které mám dodnes, a také svého manžela Hanuše. Společně jsme v roce 1949 do Izraele odešli, protože jsme se v Evropě nedokázali cítit v bezpečí. Chtěli jsme svůj stát, kde být židem nebude znamenat potenciální ohrožení.

Jak v bezpečí jsme tam nakonec byli a stále jsme dnes – to je na jiné vyprávění, to všichni víte, čemu stále musíme čelit...

Odcházeli jsme však plní nadějí, mladí, s chutí do života. Po těžkých začátcích jsme založili rodiny, vybudovali si domovy, naučili se řeč, naši muži vybojovali náš stát v dalších válkách, a my máme dnes již několik dalších generací. Moje děti, vnuci i pravnuci žijí v Izraeli, ale vědí, odkud jsou jejich kořeny, navštívili a navštěvují Čechy a mají tuto zem rádi. Máme zde přátele a jsme stále v kontaktu. Já vyprávím svůj příběh dalším a dalším generacím mládeže, jezdím za našimi vojáky, jezdí za mnou studenti od nás i z Evropy. Jak jsem řekla na začátku, není to příjemné vzpomínání, ale je to jediná šance, jak nenechat vzpomínku nikdy vyhasnout a varovat před důsledky, co se stane, když podobné zlo dostane šanci vyrůst. Protože ono to začíná nenápadně, ale nenávisť roste rychle a je třeba zašlapat v zárodku. Přeju nám všem, aby zlo všude ve světě bylo poraženo, aby ty další generace měly šanci žít v míru.